

ประวัติกรมธนารักษ์

ในวันที่ ๒๓ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๖ ได้มีการก่อตั้ง “กรมธนารักษ์” ขึ้นมา โดยกรมธนารักษ์ รวมกรมที่มีหน้าที่สำคัญ ๆ ไว้ถึง ๔ กรม ด้วยกันคือ

- กรมกษาปณ์สิทธิการ
- กรมพระคลังมหาสมบัติ
- กรมเงินตรา
- กรมรักษาที่หลวงและกัลปนา

โดยทั้งนี้ เป็นไปตามพระราชกฤษฎีกาจัดวางระเบียบกรมในกระทรวงการคลัง พ.ศ. ๒๔๗๖ กรมธนารักษ์แต่เดิมใช้ชื่อว่ากรมพระคลัง และต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็นกรมคลัง เมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๗๖ ตามพระราชกฤษฎีกาจัดวางระเบียบราชการ สำนักงานและกรมในกระทรวงการคลัง พ.ศ. ๒๔๙๕ จากนั้นได้มีพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๔๙๕ จึงได้เปลี่ยนชื่อจากกรมคลัง เป็น "กรมธนารักษ์" เมื่อวันที่ ๑๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๙๕ トラาจนถึงปัจจุบัน

รายชื่อและหน้าที่ของกรมต่าง ๆ ที่มารวมกันเป็นกรมธนารักษ์ มีดังนี้

กรมกษาปณ์สิทธิการ

กรมกษาปณ์สิทธิการ ก่อตั้งขึ้นเนื่องจากเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๐๐ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำริที่จะจัดตั้งโรงกษาปณ์ทำเหรียญแบบขึ้นตามลักษณะสากลนิยมใช้แทนเงินพดด้วง จึงมีพระราชกระแสรับสั่งให้คณะทูตไทยที่ส่งไปเจริญทางพระราชไมตรีกับประเทศอังกฤษ จัดซื้อเครื่องทำเงินมาถวาย และได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างโรงงานขึ้นในพระบรมมหาราชวัง และในต้นปี พ.ศ. ๒๔๐๓ ได้ติดตั้งเครื่องจักรเสร็จเรียบร้อย โดยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานนามว่า "โรงกษาปณ์สิทธิการ" ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็น "กรมกษาปณ์" และเป็น "กองกษาปณ์" และเป็น "สำนักกษาปณ์" ในปัจจุบัน

กรมพระคลังมหาสมบัติ

เดิม กรมพระคลังมหาสมบัติมีชื่อเรียกว่า "กรมเก็บ" ขึ้นกับกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ เป็นพระคลังแผ่นดินสำหรับรับจ่ายและรักษาพระราชทรัพย์ทั้งหมดในกรุงเทพมหานคร และเป็นต้นเรื่องรับส่งเงินแผ่นดินถึงพระคลังในหัวเมืองทั่วราชอาณาจักร ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๕๕ จึงได้เปลี่ยนชื่อจากกรมเก็บเป็นกรมพระคลังมหาสมบัติ

กรมเงินตรา

กรมเงินตรากำเนิดขึ้นโดยประกาศพระราชบัญญัติธนบัตร พ.ศ. ๒๔๔๕ โดยรัฐออกเงินกระดาษรูปตัวสัญญาใช้เงินตามกฎหมายเรียกว่า "ธนบัตร" โดยสัญญาจะจ่ายเงินให้แก่ผู้นำตัวมายื่นทันที เจ้าพนักงานผู้ออกธนบัตรและผู้รับจ่ายเงินขึ้นธนบัตรให้เรียกว่า "กรมธนบัตร"

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๕๒ กรมธนบัตร ได้ถูกโอนไปขึ้นกับกรมตำรวจและกรมสารบัญชี ซึ่งภายหลังได้ชื่อใหม่ว่า กรมบัญชีกลาง จนกระทั่งในปี พ.ศ. ๒๔๗๑ จึงได้เปลี่ยนชื่อจาก "กรมธนบัตร" เป็น "กรมเงินตรา"

เมื่อมีพระราชกฤษฎีกาจัดวางระเบียบกรมในกระทรวงการคลังในปี พ.ศ. ๒๔๗๖ แล้ว กรมเงินตราก็ได้ลดฐานะลงเป็น กองเงินตรา สังกัดกรมพระคลัง โดยมีหน้าที่เกี่ยวกับธนบัตรและเหรียญกษาปณ์

ต่อมาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๕ ได้จัดตั้งธนาคารแห่งประเทศไทยขึ้น กิจการเกี่ยวกับธนบัตรจึงเป็นหน้าที่ของธนาคารแห่งประเทศไทย โดยหน้าที่ของกองเงินตราไปอยู่กับฝ่ายออกบัตรธนาคาร กรมเงินตราจึงพ้นไปจากกรมธนารักษ์

กรมรักษาที่หลวงและกัลปนา

กรมรักษาที่หลวงและกัลปนา มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการเงินในพระองค์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และเกี่ยวกับพระราชทรัพย์ของบรมวงศ์ และดูแลที่ดินซึ่งมีผู้อุทิศแต่ประโยชน์ให้วัดหรือพระศาสนา ซึ่งเรียกว่า "ที่กัลปนา" อีกด้วย แต่ปัจจุบันเป็นหน้าที่ของกรมการศาสนาซึ่งเป็นผู้ดูแล

จากการปรับปรุง กระทรวง ทบวง กรม ตั้งแต่วันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๔๕ ได้มีการโอนสำนักประเมินราคาทรัพย์สิน กรมที่ดิน กระทรวงมหาดไทย มาสังกัดที่กรมธนารักษ์

กรมธนารักษ์ในปัจจุบัน

ในปัจจุบัน กรมธนารักษ์มีหน้าที่ในด้านต่าง ๆ คือ ด้านที่ราชพัสดุ ด้านเหรียญกษาปณ์และบริหารเงินตรา ด้านทรัพย์สินมีค่าของแผ่นดิน และด้านการประเมินราคาทรัพย์สิน

โดยสถานที่ทำการแห่งแรกของกรมธนารักษ์ตั้งอยู่บริเวณถนนเขื่อนขันธ์วัณไชยกิจในพระบรมมหาราชวัง ในปี พ.ศ. ๒๕๐๓ ได้ย้ายที่ทำการจากพระบรมมหาราชวังมาอยู่ที่ถนนจักรพงษ์ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร และในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ สถานที่ทำการกรมธนารักษ์ได้ย้ายที่ทำการมาอยู่ในบริเวณกระทรวงการคลัง ถนนพระรามที่ ๖ เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร

นอกจากนี้ยังมีที่ทำการของหน่วยงานในสังกัดกรมธนารักษ์ (ไม่รวมสำนักงานธนารักษ์พื้นที่ซึ่งตั้งอยู่ทุกจังหวัด ๗๖ จังหวัด) มีที่ทำการอยู่ภายนอกกรม ดังนี้

สำนักกษาปณ์ และสำนักบริหารเงินตรา

๑๓/๑ หมู่ ๒ ถนนพหลโยธิน ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ๑๒๑๒๐

สำนักทรัพย์สินมีค่าของแผ่นดิน

ถนนจักรพงษ์ แขวงชนะสงคราม เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๐๐

สำนักประเมินราคาทรัพย์สิน

๑๒๐ ศูนย์ราชการแจ้งวัฒนะ อาคารรัฐประศาสนภักดี (อาคารบี) ชั้น ๖ ฝั่งทิศตะวันตก ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๑๐